

Универзитет у Београду
Филолошки факултет

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

I. ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Орган који је именовao Комисију:

На основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 128 Закона о Високом образовању, Наставно-научно веће Филолошког факултета на седници одржаној 27. фебруара 2013. године донело је одлуку којом смо изабрани у Комисију за одобрење теме за израду докторске дисертације коју је Лука Меденица пријавио под насловом *Незаменички прилози са просторним значењем у савременом руском и српском језику*.

2. Састав Комисије:

Др Предраг Пипер, редовни професор з а научну област русистика; година избора у звање: 1991; запослен на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

Др Вучина Раичевић, редовни професор за научну област русистика; датум избора у звање редовног професора: 22. 12. 2010. год; запослен на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

Др Вера Белокапић Шкунца, доцент за научну област русистика; датум избора у звање ванредног професора: 23.03.2010; запослена на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

II. БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Лука Меденица је рођен 19. марта 1986. године у Земуну. Први и други разред основне школе похађао је Перму, а у Москви се школовао до петог разреда. У Руској школи при Амбасади Руске Федерације у Београду завршио је остале разреде основне школе и средњу школу. Био је одличан ђак. На Филолошки факултет Универзитета у Београду, на студијску групу руски језик и књижевност, уписао се 2003. године. Дипломирао је у року. У јануару 2010. одбранио је мастер рад под називом *Опис напореднословжених реченица у савременом српском и руском језику*. Сада је студент треће године докторских студија на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

Као наставник руског језика почео је да ради 2008. у Првој спортској кошаркашкој гимназији, а затим и у ОШ „Јован Дучић“ до 2009. године када је прекинуо радни однос да би одслужио војни рок. Након тога је наставио да ради у Првој спортској кошаркашкој гимназији до јуна 2011. године. У Центру за наставу страних језика Задужбине Илије Коларца хонорарно је радио као професор руског језика од 2008. до 2011. године, у неколико наврата. За сарадника у настави на

Филолошком факултету Универзитета у Београду изабран је 2010. године на предмету Руски језик – изборни предмет. На место лектора за научну област русистика на Филолошком факултету Универзитета у Београду изабран је у децембру 2011. године, где и сада ради.

Осим рада у просвети, Лука Меденица је радио и као преводилац у туристичкој агенцији „Путник“, преводио серије с руског на српски језик за издавачку кућу „ДТВ“, сарађивао са Институтом за педагошка истраживања и Етнографским институтом.

Лука Меденица је био на студијским боравцима у Москви – у оба наврата у Институту за руски језик „Пушкин“, 2006. и 2007. године, када је похађао практични и летњи курс руског језика. У Минску је боравио на усавршавању 2007. године. Завршио је семинар у Удружењу стручних и научних преводилаца Србије у Београду 2008. године.

III. БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Чланци:

Просторна локализација незамењивих прилога у руском и српском језику // *Зборник Матице српске за славистику*. ISSN 0352-5007. - 81 (2012) 217-228.

Контрастивни опис незамењивих прилога са просторним значењем у руском и српском језику // *Славистика*. ISSN 1450-5061. Књига XVI (2012). 168–174.

Прикази:

Вера Васильевна Борисенко-Свинарская, Этюды о русском языке: (взгляд со стороны). - Београд: Филолошки факултет, 2012. – 215 стр. // *Зборник Матице српске за славистику*. ISSN 0352-5007. - 82 (2012).

IV. ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

На основу увида у биографију и библиографију кандидата, Комисија закључује да Лука Меденица испуњава услове за израду докторске дисертације.

V. ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

За ментора је предложен др Предраг Пипер, редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду, Катедра за славистику.

Библиографија ментора са најмање пет јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација:

Обележавање просторних односа предлошко-падежним конструкцијама у савременом руском и савременом српскохрватском књижевном језику // Прилози проучавању језика (Нови Сад). – 13/14 (1977–1978), 1–51.

Заменички прилози са значењем места и правца у руском, пољском и српскохрватском језику // *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*. – 21, 1 (1978), 63–82.

- Zamenički prilozi : (gramatički status i semantički tipovi).* – Novi Sad : Institut za strane jezike i književnosti, 1983 [i. e. 1984]. – 139 str. ; 24 cm. – (Radovi Instituta za strane jezike i književnosti. A. Jezičke studije ; sv. 5)
- Локалистска теорија падежѐй и функционална граматика руског језика као иностранног // *Руски језик за рубѐжом* (Москва). – 6 (1986), 79–83.
- Прилозите со просторно значење во македонскиот јазик // *Литературен збор* (Скопје). – ISSN 0024–4791. – 30, 2 (1986), 3–13.
- О семантичкој основи поређења сродних језика // *Семинар за македонски јазик, литература и култура : научна дискусија* (Скопје). – 13 (1987), 49–56.
- Заменички прилози у српскохрватском, руском и полском језику : (семантичка студија).* – Београд : Институт за српскохрватски језик ; Библиотека Јужнословенског филолога, 1988. – 189 стр. ; 24 cm.
- Language in space and space in Language // *Yugoslav General Linguistics / selected, edited, and introduced by Milorad Radovanović.* – Amsterdam : John Benjamins, 1988. – 241–263.
- Tertium comparationis u konfrontativnim i tipološkim opisima slovenskih jezika // *IV simpozijum Kontrastivna jezička istraživanja : Novi Sad, 8. i 9. decembar 1989 : zbornik radova.* – Novi Sad : Filozofski fakultet, 1991. – Str. 15–23.
- Хронотоп текста као функционално–семантичка категорија српскохрватског језика : проблеми моделирања // *Научни састанак слависта у Вукове дане.* – 20, 2 (1991), 23–31.
- О српским и руским политичким метафорама просторних односа // *Славистика.* – ISSN 1450–5061. – 1 (1997), 21–30.
- В трехмерном пространстве языкознания : и за его пределами // *Язык и культура : факты и ценности : в честь академика Ю. С. Степанова.* – Москва, 2001. – Стр. 120–128.
- Граматика границе // *Јужнословенски филолог : у част академика Милке Ивић.* – 64 (2008), 307–322.
- О реченицама са спацијалном клаузом у српском језику / *Јужнословенски филолог : посвећен академику Ирени Грицкат.* ISSN 0350–185X. 66 (2010) 387–406.
- Jezik i prostor.* – 2. dopunjeno izd. – Zemun : Biblioteka XX vek ; Beograd: Čigoja štampa, 1997. – 220 str. ; 17 cm. – (Biblioteka XX vek ; 91)
- Категоријални комплекс локализације. // У књ.: *Синтакса савременог српског језика : проста реченица* / Предраг Пипер, Ивана Антонић, Владислава Ружић, Срето Танасић, Људмила Поповић; у редакцији академика Милке Ивић. – Нови Сад: Матица српска; Београд: Београдска књига, Институт за српски језик, 2005. – Стр. 771-830.
- Граматика руског језика : у поређењу са српском.* – Треће издање. – Београд : Завет, 2012. – 340 стр.
- Српски језик. – У књ.: В. Малџијева, З. Тополињска, М. Ђукановић, П.Пипер, *Јужнословенски језици : граматичке структуре и функције* / у редакцији Предрага Пипера. – Београд : Београдска књига, 2009. – Стр. 381-534.
- Лингвистичка русистика: студије и чланци.* – Београд: Филолошки факултет, 2012. – 588 стр.

Комисија сматра да проф. др Предраг Пипер испуњава услове за ментора предложене докторске дисертације.

VI. ОЦЕНА О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

1. Оцена формулације назива тезе (наслоа):

Будући да ће се Лука Меденица у својој докторској дисертацији бавити контрастивном анализом подсистема незамењивих прилога са просторним значењем у дата два савремена словенска књижевна језика, може се констатовати да наслов није ни преширок, а ни преузак и да одговара теми докторске дисертације.

Комисија закључује да је предложени наслов тезе: *Незаменички прилози са просторним значењем у савременом руском и српском језику* прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. Оцена предмета (проблема) истраживања:

Предмет дисертације *Незаменички прилози са просторним значењем у савременом руском и српском језику* припада актуелној проблемској области у савременој лингвистичкој русистици и славистици јер је семантичка категорија простора данас међу највише проучаваним семантичким категоријама у словенским језицима.

Тако замишљена дисертација одликовала би се и иновативношћу пошто до сада није било слично замишљеног истраживања о заменичким прилозима ни у науци о руском језику ни у науци о српском језику, него су досадашња проучавања прилога са просторним значењем имала за предмет пре свега систем заменичких прилога или поједине заменичке прилоге али не и систем у целини и функционалне специфичности појединих чланова тог система.

Дисертација *Незаменички прилози са просторним значењем у савременом руском и српском језику* имала би научно релевантан предмет јер се заменички прилози са просторним значењем одликују развијеношћу системских односа, високом фреквентношћу употребе и јаким метафоричким потенцијалом (за разлику од заменичких прилога), због чега је изучавање више прилошких подсистема са другим категоријалним значењем условљено степеном изучености прилога са просторним значењем.

3. Библиографија прелиминарних истраживања:

Кандидат је приложио прелиминарни списак литературе који се састоји од 39 библиографских јединица:

1. АПРЕСЯН, Ю. Д. *Избранные труды. Т.1. Лексическая семантика*. Москва: Школа «Языки русской культуры», 1995.
2. АПРЕСЯН, Ю. Д. Значение и употребление. *Вопросы языкознания* №4 (2001): 3–22.
3. АХУНДОВ, М. Д. *Концепции пространства и времени: истоки, эволюция, перспективы*. Москва: Наука, 1982.
4. БЕЛОШАПКОВА В., Е. Земская, И. Милославский & М. Панов. *Современный русский язык: синтаксис*, Москва: Высшая школа, 1977.
5. БОНДАРКО, А. В. *Функциональная грамматика*, Ленинград: Наука, 1984.
6. БОНДАРКО, А. В., М. Д Воейкова, В. Г Гак. и др. *Теория функциональной грамматики. Локативность. Бытийность. Поссесивность. Обусловленность*. СПб., 1996.
7. БОНДАРКО, А. В. (под ред.). *Проблемы функциональной грамматики: Полевые структуры* СПб.: Наука, 2005.
8. ВИНОГРАДОВ, В. В. *Лексикология и лексикография*. Избранные труды. Москва: Наука, 1977.
9. ВОЛВОДИЋ, Дојчил. Функционално-семантичко поље као лингвистички модел у испитивању хрватскосрпског језичког система. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 20/1 (1991):269–279.
10. ВСЕВОЛДОВА, М. В., Е. Ю. Владимирский. *Способы выражения пространственных отношений в современном русском языке*. Москва: Русский Язык, 1982.
11. ГАК, Владимир Григорьевич. *Языковые преобразования*. Москва: Школа „Языки русской культуры“, 1998.

12. ИВИЋ, Милка. Систем предлошких конструкција у српскохрватском језику. *Јужнословенски филолог* XXII/1–4 (1957–1958): 141–166.
13. КУБРЯКОВА, Е. С. К вопросу о пространственном моделировании лингвистических систем. *Вопросы языкознания*. № 2 (1967): 98–108.
14. КУБРЯКОВА, Е.С. Язык пространства и пространство языка (к постановке вопроса). *Известия РАН. Серия литературы и языка* 56/3 (1997): 22–31.
15. МЕДЕНИЦА, Л. Просторна локализација незаменичким прилозима у руском и српском језику. *Зборник Матице српске за славистику*. 81 (2012) 217–228.
16. МЕДЕНИЦА, Л. Контрастивни опис незаменичких прилога са просторним значањем у руском и српском језику. *Славистика*. Књига XVI (2012). 168 – 174.
17. ПАВЛОВИЋ, Слободан. Просторни прилози у старосрпским повљама и писмима. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* бр. 1-2 (2004): стр. 215–232.
18. ПАВЛОВИЋ, Слободан. Правци транспоновања протолокационих семантичких параметара у старосрпским детерминативним системима. *Јужнословенски филолог* LXIV (2008): 283–295
19. ПАНКОВ, Федор Иванович. „Функционально-семантическая категория адвербиальной локативности и система значений пространственных наречий (фрагмент лингводидактической модели русской грамматики)“. *Вестник Московского университета, Сер. 9. Филология*, № 5: стр. 7 – 31, 2010.
20. ПАНОВА, Л. Г. Пространство в поэтическом мире О. Мандельштама. *Логический анализ языка. Языки пространств* (отв. ред.) Н.Д. Арутюнова, И.Б. Левонтина. Москва: Языки русской культуры, 2000, 429–439.
21. ПИПЕР, Предраг. Обележавање просторних односа предлошко-падежним конструкцијама у савременом руском и савременом српскохрватском књижевном језику. *Прилози проучавању језика* 13–14 (1977–1978): стр. 1–51.
22. ПИПЕР, Предраг. Заменички прилози са значењем места и правца у руском, пољском и српскохрватском језику. *Зборник за филологију и лингвистику* 21/1 (1978): стр. 63–82.
23. PIPER, Predrag. Zamenički prilozi (gramatički status i semantički tipovi). Novi Sad: Institut za strane jezike i književnost, 1983.
24. ПИПЕР, Предраг. Локалистская теория падежей и функциональная грамматика русского языка как иностранного. *Русский язык за рубежом* 6 (1986): 79–83.
25. ПИПЕР, Предраг. Проблема моделирования системы семантических категорий и интенсификация обучения иностранным языкам. *Innere und äussere Faktoren einer Intensivierung der Russischschulbildung: Beiträge sämtlich in Russischer Sprache* (Halle (Saale)) 64 (1986): 109–114
26. ПИПЕР, Предраг. *Заменички прилози у српскохрватском, руском и пољском језику (семантичка студија)*, Београд: Институт за српскохрватски језик, Библиотека Јужнословенског филолога, 1988.
27. ПИПЕР, Предраг. О граматичком значењу. *Живи језици* XXX, 1–4 (1988): 10–16.
28. ПИПЕР, Предраг. Хронотоп текста као функционално–семантичка категорија српскохрватског језика: проблеми моделирања. *Научни састанак слависта у Вукове дане* 20, 2 (1991): 23–31.
29. ПИПЕР, Предраг. О полицентричности семантичких категорија. *Јужнословенски филолог* LVI/3–4 (2000): 829–840
30. PIPER, Predrag. *Jezik i prostor*. Beograd: Biblioteka XX vek, 2001.
31. ПИПЕР, Предраг. Семантичке категорије у простој реченици: синтаксичка семантика. *Синтакса савременог српског језика. Проста реченица* Предраг Пипер, Ивана Антонић, Владислава Ружић, Срето Танасић, Људмила Поповић, Бранко Тошовић (у редакцији Милке Ивић). Београд: Институт за српски језик САНУ, Београдска књига – Нови Сад: Матица српска, 2005, 575–982.

32. ПИПЕР, Предраг. Граматика границе. *Јужнословенски филолог*. У част академика Милке Ивић. LXIV (2008): 307–322
33. ПИПЕР, Предраг. Антропоцентризам, језички. *Српска енциклопедија* [уредници Чедомир Попов, Драган Станић]. Нови Сад : Матица српска ; Београд : Српска академија наука и уметности : Завод за уџбенике, 2010, 269. Том 1, књ. 1 (А-Беобанка).
34. РИСТИЋ, Стана, Милана Дугоњих. *Реч. Смисао. Сазнање* (студија из лексичке семантике). Београд: Филолошки факултет Београдског универзитета, 1999.
35. СТАНКОВИЋ, Богољуб. *Славистика, русистика, србистика*. Београд: Чигоја штампа, 2010.
36. СТЕВАНОВИЋ, Михаило. *Савремени српскохрватски језик (граматички системи и књижевнојезичка норма)* том II (Синтакса) 3. изд., Београд: Научна књига, 1979.
37. СТЕВАНОВИЋ, Михаило. *Савремени српскохрватски језик (граматички системи и књижевнојезичка норма)* том I (Увод, Фонетика, Морфологија) 4. изд. Београд: Научна књига, 1981
38. ТЕРЗИЋ, Богдан. Неке специфичности конфронтирања (контрастирања) словенских језика. *Руско-српске језичке паралеле*. књ. 2. Београд: Славистичка библиотека, 1999, 15–21.
39. ЯКОВЛЕВА, Е. С. *Фрагменты русской языковой картины мира*. (Модели пространства, времени и восприятия). Москва: Гнозис, 1994.

4. Циљеви истраживања, хипотезе и очекивани резултати:

Лука Меденица у пријави наводи да би основни циљ рада био контрастивни опис подсистема незаменичких просторних прилога, као и анализа и објашњење принципа на којима је тај подсистем организован и начина на који његове јединице функционишу. Циљ рада је тиме јасно формулисан у смеру у којем дато истраживање може дати релевантне резултате. У вези с тим у пријави је умесно наглашено да би у дисертацији такође били размотрени парадигматски и синтагматски односи између тог подсистема и других, сродних подсистема јединица којима се изражавају значења места и правца у руском и српском језику.

Предложено дисертационо испитивање прилога са просторним значењем у савременом руском књижевном језику у поређењу са српским на валидном и репрезентативном корпусу, требало би да резултира исцрпним, прецизним и добро документованим увидом у те језичке подсистеме прилога са просторним значењем у савременом руском и савремено српском књижевном језику. Тим главним очекиваним резултатом били би обухваћени и други, ужи резултати тако замишљене дисертације, који би могли бити корисни за будућа шира лексиколошка, лексикографска и граматичка проучавања словенских језика.

Основне хипотезе у дисертационом истраживању *Незаменички прилози са просторним значењем у савременом руском и српском језику* добро су формулисане и представљају солидну основу за истраживање које у оквиру рада на дисертацији која се пријављује треба обавити. Те хипотезе су да је подсистем прилога са просторним значењем организован у виду хијерархизованих семантичких опозиција, и привативних и еквиполентних, са опозицијом „интралокализованост“ / „екстралокализованост“ као базичном; да већина јединица у том систему означава просторни оријентир у денотираној ситуацији просторне локализације, док су локализатор и објекат локализације означени неким другим деловима реченице; да само мањи део јединица у том систему може да има и

директивно и недирективно значење у зависности од контекста њихове употребе; да постоји висок степен сличности не само између незаменичких просторних прилога и руском и српском језику него и између тих прилога, с једне стране, и просторних предлога, префикса и прилога, с друге стране, у оба језика, што ће захтевати поред контрастивних и мултилатерална поређења у сваком језику понаособ. Све те хипотезе могуће је и теоријски и емпиријски проверити и оснажити да би се дошло до научно вредних закључака.

Може се са доста основа очекивати да би дисертационо истраживање *Незаменички прилози са просторним значењем у савременом руском и српском језику* дало резултате који би били релевантни како за науку о руско језику и науку о српском језику, узете понаособ, тако и за контрастивно проучавање словенских језика, за испитивање природе односа у лексичким подсистемима, за лексикографски опис прилога са просторним значењем, као и за проучавање њихових синтаксичких функција.

5. План рада:

Лука Меденица планира да његова дисертација има следеће делове: I Увод; II Теоријско-методолошки оквир истраживања, III Дескриптивни део истраживања; IV Експланаторни део истраживања, V Закључци, VI Извори, VII Цитирана литература; VIII Садржај. У прилогу би био дат регистар обрађених просторних прилога у руском и српском језику. У првом делу рада био би одређен предмет истраживања, затим методе, циљеви, хипотезе и очекивани резултати. Други део би био теоријске природе и односио би се у целини и на руски и на српски језик. У њему би се разрадили одговарајући теоријско-методолошки оквири, дао осврт ранијих резултата истраживања предмета дисертације (анализа појмова семантичка категорија, категорија спацијалности, антропоцентризам, граматичке, творбене и лексичке могућности изражавања просторних значења, однос семантичког центра и семантичке периферије категорије спацијалности и др.). У трећем делу рада био би дат системски контрастивни опис незаменичких просторних прилога у дата два језика. У четвртом делу рада биле би објашење различите функционалне специфичности појединих просторних прилога и њихових микросистема у дата два језика. У закључцима би се резимирали резултати истраживања и указало на могуће правце даљег истраживања. Таква структура дисертације је сасвим прихватљива и пружа добре могућности да се резултати истраживања презентују научној јавности на јасан, прегледан, конзистентан и убедљив начин.

6. Методе истраживања:

Подела рада на теоријски део и основни део, посвећен контрастивном опису незаменичких прилога са просторним значењем одредиће употребу и избор метода и методолошких поступака.

Теоријско-методолошку основу истраживања чинила би теорија семантичких локализација, која је у славистици излагана, развијана и примењивана на више проблемских области у оквиру проучавања семантичке категорије простора и метафоризације просторних критеријума у другим семантичким сферама. Намера Луке Меденица јесте да у дисертацији *Незаменички прилози са просторним значењем у савременом руском и српском језику* ту теорију примени на дати језички подсистем, што би представљало још једну проверу њених

експланаторних могућности, али и прилику да се она модификује и даље развија у складу са теоријом и методологијом савремених проблемски сличних лингвистичких истраживања.

Лука Меденица би у дисертацији *Незаменички прилози са просторним значењем у савременом руском и српском језику* морао применити и неке друге методолошке поступке, посебно оне који су у вези с контрастирањем језика.

Емпиријску основу његовог истраживања представљала би грађа из основних функционалних стилова руског и српског језика, која би била преузета из постојећих електронских и других извора, а знатним делом грађа би била ексцепирана и из примарних извора, углавном из новије руске и српске књижевности и текстова из других функционалних стилова.

VII. ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ И КАНДИДАТА:

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је Лука Меденица подобан за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је проф. др Предраг Пипер подобан за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнесеног, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата Луке Меденице и предложене теме докторске дисертације: *Незаменички прилози са просторним значењем у савременом руском и српском језику*, а да се за ментора именује др Предраг Пипер, редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

Др Предраг Пипер, редовни професор

Др Вучина Раичевић, редовни професор

Др Вера Белокапић Шкунца, ванредни професор

Београд,
3. априла 2013.